

تبیین شیوه‌های ارتقای کیفی مد پوشاک سبز

مریم مونسسی سرخه^۱ | سارا حسین زاده قشلاقی^۲ | آرزو نجفی^۱

چکیده

مد لباس و منسوجات، حاصل نگاه صحیح طراح و مسیر صحیح تولید اثر توسط تولیدکننده و افزودن جنبه‌های ارزش افزوده کالاها به آنها می‌باشد. همه این موارد در صورت خلق زیبایی ظاهری می‌تواند توسط مخاطب نیز به خوبی استقبال شود و بهره‌وری کالا در راستای افزایش کیفی ارزش‌های اقتصادی، فرهنگی و سیاسی رخ می‌دهد. علاوه بر نگاه صحیح به همه این موارد می‌توان بر جنبه‌های کارکردی صحیح محصولات افزود و چرخه طراحی، تولید و عرضه همگی هم‌نوا با طبیعت رخ خواهد داد.

سوالات اساسی: جنبه‌های ارزش‌آفرین در مد پوشاک سبز چیست؟ و چگونه می‌توان در جهت افزایش کیفی این عوامل قدم نهاد؟ هدف اصلی، شناخت روش‌های همسوسازی چرخه پوشاک با آرمان‌های زیست‌محیطی است. نتیجه حاصل آن بود که مد پوشاک سبز با افزایش کیفی رویکرد طراح، تولیدکننده و شیوه صحیح عرضه، می‌تواند همسو با افزایش جنبه‌های ارزش‌ساز اقتصادی و فرهنگی باشد. با شناخت جنبه‌های آسیب‌زا به محیط زیست می‌توان راهکارهایی را در هر مرحله از چرخه تولید تا اجرای کالای پوشاک سبز، ارائه داد و خدمات حاصله را تا جای ممکن به حداقل کاهش داد. روش تحقیق به شیوه توصیفی - تحلیلی با رویکرد کیفی و روش گردآوری مطالب، با استناد به اسناد معتبر می‌باشد.

۱- مقدمه

است.

بر این اساس در صنعت پوشاک مفهومی، جدید در راستای حمایت از محیط زیست با عنوان مد پایدار شکل گرفت. مد پایدار شامل تولید، مصرف و پوشیدن لباس‌ها به گونه‌ای متمایز است که می‌تواند تأثیر کمتری بر جامعه، اقتصاد و محیط زیست داشته باشد

۳- ابعاد پایداری در منسوجات

*طراحی، کارایی محصول: نگرش مصرف‌کنندگان و نوع استفاده آنها بر پایداری محصولات تأثیر می‌گذارد. مسئولیت‌پذیری زیست‌محیطی تولیدکنندگان برای زیست پایدار محصولات با تمرکز بر نقش مصرف‌کنندگان کامل می‌شود. طرح سبز می‌تواند علاوه بر طراحی برای بازیافت، دارای طراحی کلاسیک و زیبایی‌شناختی باشد. یکی از موانع عمده طراحان، عدم آگاهی از طراحی پایدار است

متخصصین مد، راه‌حلهایی را پیشنهاد می‌کنند که پایداری بیشتری را در طراحی وارد و سبب روند رو به رشد شود؛ همچنین، فرضیه‌هایی وجود دارد که لباس ساده و کلاسیک پایدارتر است، مانند یک لباس ساده و خیره‌کننده سیاه.

از دیگر شیوه‌ها گرایش به سبک خاص است که دارای الگوی پایدارتری نسبت به گرایش به مد روز می‌باشد. منظور از طراحی سبز تولید کالا سازگار با قوانین طبیعت است. اصول اساسی طراحی سبز استفاده از منابع بومی و محلی، مواد قابل بازیافت، ایجاد تنوع محصول و ارتباط بین کالاهای در تبادل منابع بین خطوط تولید و قابل تجزیه در طبیعت است.

* بازیافت: بیشتر فعالیت‌های انسانی ضایعات ایجاد می‌کند، و راه این ضایعات، به کار گرفتن، ذخیره، جمع‌آوری و دفع است که خطرانی را برای محیط زیست و بهداشت عمومی به همراه دارد. مدیریت مناسب زباله می‌تواند به سودآوری بیشتر کمک کند و محیط‌زیست را از تولید سرب و آلودگی نجات دهد. بازیافت بهترین روش برای مدیریت پسماند می‌باشد. به دلیل آنکه با استفاده مجدد

شیوه رفتاری انسان‌ها بر نظام‌های طبیعی تأثیر می‌گذارد. از یک سو موجب احیاء و بهبود و بازسازی آنها شده و از سوی دیگر می‌تواند باعث تنزل، کاهش و نابودی آنها شود. بیان اساسی و زیربنایی مدیریت سبز لزوم همخوانی با طبیعت است. توسعه در قلمرو اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و محیط‌زیست معنا می‌پذیرد. در این راستا مد سازگار با محیط یا مد زیست‌پایدار بر مبنای زیست‌محیطی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی بنیانگذاری شده و هدف آن کاهش تأثیرات تخریب‌ساز بر محیط‌زیست می‌باشد. صنعت پوشاک دومین آلاینده بزرگ محیط زیست طبیعی در جهان است که مسئول ۱۰٪ از کل انتشار کربن در سراسر جهان می‌باشد. تبیین پایداری در منسوجات و ابعاد مؤثر ارزش‌گذار بر آن و نیز بررسی ابعاد ارزش‌آفرین این رویکرد در مد لباس پایدار یا سبز از اهداف اصلی پژوهش می‌باشد. شیوه تحقیق توصیفی - تحلیلی با رویکرد کیفی می‌باشد.

۲- مفهوم پایداری

پایداری وضعیتی است که در آن مطلوبیت و امکانات موجود در طول زمان کاهش نمی‌یابد و به توانایی اکوسیستم‌ها برای تداوم کارکرد در آینده نامحدود مربوط می‌شود؛ بدون آنکه به کاهش منابع یا بار بیش‌ازحد منابع منجر شود. پایداری سه ویژگی اصلی را شامل می‌شود: ۱- زمینه پایداری منابع با بهره‌وری جمعیت‌ها و اکوسیستم‌ها، ۲- فراوانی پایدار و تنوع زیستی گونه‌های فردی در زمینه اکوسیستم‌ها نسبت به بهره‌برداری انسانی و ۳- مداخلات انسان و توسعه اقتصادی بدون تخریب منابع موجود برای نسل‌های آینده.

مدیریت محیط‌زیست از دو محور اساسی تشکیل می‌شود که محور نخست بهره‌برداری مطلوب و پایدار از منابع تجدیدشونده است. به گونه‌ای که تبدیل به منابع پایان‌پذیر نشوند. محور دوم مدیریت آلاینده‌ها به گونه‌ای است که خارج از ظرفیت جذب طبیعت نباشد که در حقیقت همان مدیریت رابطه انسان و طبیعت

نامطلوب بر محیط‌زیست منجر شود، در چارچوب مفهوم زندگی سازگار با محیط زیست قرار می‌گیرد. از یک طرف، با توجه به مشکلات زیست‌محیطی در صنعت مد و از سوی دیگر، با توجه به تقاضای مصرف‌کننده و آگاهی بیشتر، مفهوم جدید سریع در طول مفهوم مد سنتی رو به افزایش است. مفهوم مد آهسته به جنبش غذای آهسته اشاره دارد که بر تولیدکنندگان محلی و کوچک تمرکز دارد.

۴. لباس سبز و راهکارهای افزایش بهره‌وری

صنعت پوشاک موجب اتلاف بسیاری است، به طوری که یک سوم از پوشاک تولیدشده در نتیجه برخی عوامل چون عدم تناسب اشباع بازار از محصولات مشابه، و پیش‌بینی نادرست روانه زباله می‌شود که برای کاهش دادن بخشی از پوشاک بر حسب تقاضا و سفارش تولید گردد.

از دیدگاه نظری، درک «مد» به همان اندازه آسان نیست که به نظر می‌رسد زیرا ادبیات سرشار تعاریف متفاوتی است که محققان در زمینه‌های مختلف درک کرده‌اند. مد چهار اصل مهم تشکیل شده است: زیبایی، سلیقه، پذیرش و اصلاح. مشتریانی که به شدت درگیر مد هستند، می‌خواهند در روند جدیدترین مدها قرار گیرند. اصطلاح دیگری به نام نوآوران مد وجود دارد؛ اینها مدافعی هستند که می‌خواهند آخرین مد لباس را خریداری کنند و همیشه از فروشگاه‌های جدید و مدرن، لباس جدید درخواست می‌کنند این نوآوران مد، هدف اصلی فروشندگان مد هستند. علاوه بر شیوه‌های کلاسیک (طراحی لباس) و دست‌دوم (استفاده دوباره از لباس)، شیوه‌های جایگزین دیگری مانند اجاره وجود دارد. با این حال، مدل در آینده نزدیک تغییر خواهد کرد، زیرا یک مدل بازیافت جدید دارای پتانسیل عالی برای مدل کسب‌وکار آینده پیشنهاد می‌کند.

۵. نتیجه‌گیری

مد صرفاً برای رفع نیازهای مصرفی ارائه می‌شود و وجود مد و لباس ارزان قیمت نیز در تغییر الگوی مصرف نقش بسزایی داشته‌اند. این میزان مصرف، مستلزم تولید سریع و انبوه و در نتیجه مصرف مواد، منابع و انرژی بسیار است، که هر یک به نوعی پیامدهای زیست‌محیطی جبران‌ناپذیری به همراه دارند. در واکنش به تأثیر مخرب مصرف‌گرایی، رویکردهای مختلفی اتخاذ شدند تا شاید بتوانند تحولی در ساختارهای فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی کشورها پدیدآورند. تولیدکنندگان پوشاک به عنوان عامل تغییر، بخش تولید نساجی نیز باید از برنامه‌های فنی مختلفی استفاده کند تا طراحان مدرن را برای تمرکز بیشتری بر توسعه یک قطعه پایدار هدایت کند. ایجاد مدل کسب‌وکار پایدار در دنیای مد که در آن تمام جنبه‌های مختلف از طراحی لباس پایدار تا نحوه فروش به طور جامع مشخص شده باشد یک امر ضروری است. ابعاد ارزشمند در مد سبز (پایدار) برگرفته از منسوجات با رویکرد پایداری شامل افزایش بهره‌وری اقتصادی، ارتقای کارایی فرهنگی، به‌کارگیری فناوری روز، افزایش کارایی بدن، همسویی با محیط‌زیست و اقلیم، افزایش کارایی قدرت بومی، حرکت بیشتر چرخه تولید با مواد اولیه ناکارآمد یا خارج شده از دور کاربرد و نیز افزایش لذت بهره‌وری از مواد دور ریختنی توسط بشر است که در این راستا آسیب‌شناسی و نقد برندهای هم‌سو با پایداری نیز مانند آدیداس و اچ اند ام بیان شده است.

پی‌نوشت

۱- دانشگاه الزهراء(س)

۲- دانشگاه علم و فرهنگ

میزان زباله را کاهش می‌دهد. فاکتورهای متعددی وجود دارد که می‌تواند در دستیابی به پایداری صنعت پوشاک کمک کند. اول از همه، تولیدکنندگان می‌توانند روند ساخت پارچه را با الیاف طبیعی آغاز کنند. یکی دیگر از مفاهیم مربوط به بوستمن و راجرز، به معنای مصرف مشترک است که به اشتراک‌گذاری، مبادله و اجاره محصولات و خدمات می‌انجامد. بازیافت مواد با حفظ منابع و کاهش دفن زباله تأثیر کمتری بر محیط‌زیست دارد. رایج‌ترین رویکرد جهت پرداختن به ضایعات ناشی از پایان چرخه عمر منسوجات اجرای استراتژی‌های مدیریت ضایعات است که بر پایه کاهش مصرف، استفاده مجدد و بازیافت؛ تعمیر، اصلاح، طراحی مجدد و تجدیدنظر است.

* **بهره‌وری فرهنگی:** مد رویکرد فرهنگ‌گرایی در فرهنگ‌سازی را پیش می‌گیرد. پوشاک، مهم‌ترین و مشخص‌ترین نشان قومی و بارزترین نشانه فرهنگی است که به سرعت تحت تأثیر پدیده‌های فرهنگ‌پذیری بین جامعه‌های گوناگون انسانی قرار می‌گیرد. می‌توان با تغییر پوشاک افراد یک جامعه نوع زندگی و شیوه تولید آنها را نیز دگرگون و تغییرهایی در ساختار زندگی اجتماعی آن جامعه ایجاد کرد تغییر الگوی مصرف می‌تواند به منزله تغییر رفتارهای اجتماعی بوده و هویت اجتماعی افراد را نیز دستخوش تغییر دهد.

اقتصاد بوم‌شناختی نیز دانشی میان‌رشته‌ای است و هدف آن، پرداختن به وابستگی و تکامل متقابل اقتصاد انسانی و زیست‌بوم‌های طبیعی در طول زمان و مکان و متمایز از مقوله اقتصادی محیط‌زیست است.

* **بهره‌وری اقتصادی:** بهره‌وری اقتصادی باهدف توسعه زیست‌مدار، وابسته به کاهش تهدیدات زیست‌محیطی است. از اینرو، بخش مد به عنوان یکی از آلاینده‌های محیط‌زیست به صورت مستقیم دست به اعمال تحولاتی در حوزه طراحی و تولید پوشاک و استفاده از مواد و منابع اولیه زد. اثرات مضر این محصولات در مرحله تولید، موجب نگرانی در ذهن افرادی شد که در حال حاضر به طور پایدار رفتار می‌کنند

توسعه پایدار فرایند تغییری است در استفاده از منابع، هدایت سرمایه‌گذاری‌ها، سمت‌گیری توسعه تکنولوژی و تغییری نهادی است که با نیازهای حال و آینده سازگار باشد. رنگ‌آمیزی پارچه با کمک هوا و صرفه‌جویی در هزاران لیتر آب، چاپ دیجیتال پارچه با کاهش ۹۵ درصد مصرف آب و ۷۵ درصد مصرف انرژی، احیا کیسه‌ها و بطری‌های پلاستیکی و به حداقل رساندن ضایعات پارچه، استفاده از ابزارهای فروش آنلاین که اندازه‌های بدن شما را می‌دانند. سنگ‌شور پارچه بدون نیاز به آب، تصفیه فاضلاب‌های صنعت رنگرزی، خیاطی هوشمند جهت کاهش زمان تولید و افزایش بازدهی پارچه، تجارت زیست پایدار در بخش مد و منسوجات می‌تواند تحت تأثیر پیشرفت‌های فنی، اقتصادی بهبود یابد.

* **نظرات انتقادآمیز پایداری:** رواج مصرف‌گرایی و ترویج نوع پوشش به عنوان مشخصه اجتماعی تولید پوشاک نیز به سرعت در حال افزایش است. در جهان مد، مردم به خرید لباس‌های مد روز اشتیاق نشان می‌دهند که سبب افزایش تولید پارچه می‌شود. اما این روند مد سریع یا مصرف لباس‌ها هزینه‌های محیط طبیعی است. رابطه متقابل بین مشارکت فردی مد و پایداری وجود دارد. آگاهی از کیفیت مواد مصرفی در پوشاک سبب عدم خرید در مد سریع می‌شود.

* **نظرات همسو با پایدار:** هر سبک و روشی در زندگی که به کاهش اثرات